



## **Underlag till startbeslut i KS för bildande av naturreservatet Motala ströms ravin**

### **BAKGRUND**

Budgetuppdrag 11 i Linköpings kommuns budget 2016-2017 innebar att Samhällsbyggnadsnämnden fick i uppdrag att identifiera värdefulla naturområden för ställningstagande till ett nytt naturreservat. Uppdraget fanns med i Samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsplan för 2016. Det resulterade i en utredning som godkändes av Samhällsbyggnadsnämnden 2016-11-16 och redovisades till kommunstyrelsens planeringsutskott som tog emot redovisningen 2016-12-12.

Utredningen förordade två alternativ till nytt kommunalt naturreservat med Motala ströms ravin i första hand och Vidingsjö-Ekängsdalen-Ullstämman i andra hand.

Översiktsplaneavdelningen har nu fått i uppdrag att ta fram underlag för och förslag till beslut om att starta arbetet med bildande av ett nytt kommunalt naturreservat i Motala ströms ravin invid Ljungsbro.

### **SYFTE**

Att långsiktigt säkra ett värdefullt naturområde för bevarande och utveckling av natur- och rekreationsvärden.

Bildande av ett nytt kommunalt naturreservat i Motala ströms ravin är ett led i kommunens uttalade målsättning att säkra värdefulla naturområden (i Koalition för Linköpings övergripande mål 2015-2018, beslutade av kommunfullmäktige). I den styrande majoritetens samverkansprogram (Höjda ambitioner för Linköping – samverkansprogram för s, mp och fp 2015-2018) finns också målsättningen mer konkret uttryckt som ”Bildning av flera kommunala naturreservat”.

Ett kommunalt naturreservat i Motala ströms ravin bidrar till bevarande av biologisk mångfald, tillgodoser och säkerställer behov av mark för rekreationsändamål i tätortsnära natur, ligger i linje med kommunens översiktliga planering och bidrar till ökad attraktivitet för kommunen.

## NATUR- OCH REKREATIONSVÄRDEN, TILLGÄNGLIGHET

Motala ström mellan Ljungsjön och Roxen rinner genom en mäktig ravinbildning till stora delar bevuxen med lövskog som bland annat innehåller ett stort antal gamla och grova ekar och andra ädellövträd. Det aktuella området för reservatsbildning utgör den västra delen av ravinen med närmaste omgivning. Detta område kallas också för Motala ströms gamla fåra eller Malfors torrfåra eftersom Motala ströms flöde normalt leds vid sidan av ravinen, genom en närmare tre kilometer lång grävd inloppskanal till Malfors vattenkraftverk.

Naturmiljön här har få eller inga motsvarigheter i länet med rik biologisk mångfald inklusive många rödlistade och hotade arter. Här finns t ex betydelsefulla förekomster av kungsfiskare och ekpricklav som båda är kommunala ansvarsarter. Naturvärdena är knutna till både land- och vattenmiljön men en restaurering genom att släppa en mindre del av Motala ströms flöde i torrfåran/gamla fåran, parallellt med tillskapandet av fiskvägar från Roxen och upp hit, skulle avsevärt öka såväl rekreations- som naturvärden knutna till vattenmiljön. Den positiva effekten av detta för strömlekande fiskar och för hela Roxens fiskfauna och ekosystem är betydande. Åtgärder för restaurering av vattenmiljön innehåller frågeställningar av annan och vidare karaktär. De bör hanteras separat och ingår därför inte i reservatsbildningsprocessen. Området är ett objekt med högsta naturvärdesklass (av nationellt intresse) i kommunens naturvårdsprogram även utan strömmande vatten i ”gamla fåran”. Hela sträckan mellan Ljungsjön och Roxen är av Naturvårdsverket klassat som ett nationellt värdefullt vatten för både naturvård och fiske vilket innebär att det bör skyddas och vid behov restaureras.

Delar av området är redan idag ett värdefullt rekreativt område för framförallt närboende. Möjligheten att utveckla området för fler, och även mer långväga, besökare är mycket stor. Landskapsbilden med den mäktiga ravinen, förutsättningarna för ett strömmande vatten av närmast fjällkvalitet och gröna, lummiga miljöer samt förekomst av ovanliga och spektakulära arter som utter och kungsfiskare borgar för detta.

Området är i den fördjupade översiktsplanen för Ljungsbro och Berg (antagen av kommunfullmäktige 2015) utpekade som ett värdefullt grönområde med stor utvecklingspotential som ett attraktivt naturområde för rekreation och naturvård, för såväl fiske som fiskar.

Det tätortsnära området är lätt att nå via cykel eller kollektivtrafik i form av buss till Ljungsbro. Även gångtrafikanter når området från närliggande bostadsområden i Ljungsbro med omnejd. Ravinens topografi med delvis branta sluttningar gör dock att det inte är så lätt att komma ned i ravinen. Att öka tillgängligheten till valda delar av ravinen är en viktig del av utvecklingsarbetet för området. Eftersom natur- och upplevelsevärdena är så höga är också förutsättningarna goda att skapa något alldeles extra med hög tillgänglighet även för personer med funktionsvariation. Parkeringsplatser och angoringspunkter i övrigt saknas i dagsläget.

## STORLEK, ÄGOFÖRHÅLLANDEN, MARKANVÄNDNING

Det tilltänkta reservatsområdet är ca 45 ha. Den exakta geografiska avgränsningen är en del av reservatsbildningsprocessen. Av arealen på 45 ha äger Tekniska Verken i

Linköping AB (publ.) ca 33 ha, Cloetta Sverige AB ca 3 ha och kommunen har nyligen skrivit på köpeavtal för ca 9 ha.

De lägre liggande delarna av ravinen, den s k torrfåran, utgör en del av Malfors vattenkraftanläggning på så sätt att hela eller delar av Motala ströms flöde på kort varsel måste kunna släppas här (vid stopp eller reparationer etc i vattenkraftverket, extrema högvattenflöden med mera). I övrigt finns på Tekniska Verkens fastighet inom eller i anslutning till föreslaget reservatsområde jordbruksmark och en jaktskyttebana. Huvuddelen av området är i övrigt skogsmark med höga naturvärden och inget aktivt skogsbruk.

## KONSEKVENSER

Bildande av naturreservatet Motala ströms ravin enligt föreliggande förslag innebär ett bidrag till uppfyllande av det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar där formellt skydd av skogsmark utgör ett prioriterat arbete och där uppföljningen av miljömålen visar att takten behöver öka. Det hjälper samtidigt till att uppfylla kommunens övergripande mål för mandatperioden att ”säkra värdefulla naturområden” och är helt i linje med den styrande koalitionens samverkansprogram att ”bilda fler kommunala naturreservat”.

En naturreservatsbildning i Motala ströms ravin är en del i en långsiktig plan för en grön infrastruktur i samklang med kommunens översiktliga planering och med fokus på biologisk mångfald, rekreation och tillgänglighet. Konsekvenserna både för närboende och mer långväga besökare är utökade möjligheter till naturupplevelser i tätortsnära natur.

Via syfte, skötselplan och föreskrifter regleras markanvändning och nyttjande av reservatsområdet. Eftersom ravinen också är en del av Tekniska verkens vattenkraftsverksamhet är det väsentligt att utforma skötselplan och reservatsföreskrifter i samråd med dem och med hänsyn till deras verksamhet. Säkerhetsfrågorna kopplat till dammen vid Ljungsjön och vistelse i ravinens lägre delar utgör en viktig del här.

## RESERVATSHANDLINGAR

Handlingar inför ett beslut om bildande av ett naturreservat ska innehålla syfte, föreskrifter och skötselplan. I en skötselplan ingår dels en beskrivning av området utifrån olika kunskapsunderlag, dels en indelning i olika skötselområden med bevarandemål samt åtgärder på kort och lång sikt för att uppnå eller tillgodose reservatets syfte. Föreskrifterna för ett naturreservat riktar sig till såväl mark- och sakägare som till besökare och är till för att reglera alla verksamheter och åtgärder utifrån reservatets syfte.

## PROCESSEN FÖR BILDANDE

Innan ett beslut kan tas om bildande av naturreservatet Motala ströms ravin måste ovan nämnda reservatshandlingar tas fram, diskussioner föras och överenskommelse träffas med Tekniska Verken angående förutsättningar och avgränsningar, avtal träffas med Cloetta AB angående markförvärv av alternativt inträngsersättning för det markområde inom föreslaget naturreservat som idag ägs av dem samt genomföra medborgardialog och samråd med berörda sakägare och myndigheter. Länsstyrelsen utgör obligatorisk samrådspart inför beslut om inrättande av kommunalt naturreservat.

Beslut om bildande av ett naturreservat, oavsett om det är kommun eller länsstyrelse som står bakom, fattas med stöd av 7 kap. 4-6 §§ Miljöbalken, fastställande av ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30§ Miljöbalken och beslut om skötselplan fattas enligt 3§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt Miljöbalken.

## KOSTNADER

### *Kostnader för att inrätta reservatet*

Framtagandet av reservatshandlingar, framförallt en skötselplan, kostar maximalt 100 000 kr. Därutöver åtgår upp till en månads intern handläggartid.

Ett förvärv av den privatägda marken (ca 12 ha) kan uppskattas till omkring 2 Mkr varav 1,5 Mkr hör till de drygt 9 ha där kommunen redan skrivit på köpeavtal. Kommunala naturreservatsbildningar kan efter särskild ansökan erhålla upp till 50% i statlig markåtkomstersättning. Ersättningen kan ges kopplat till förvärv av mark men även kopplat till marknadsvärdesminskning på mark som kommunen redan äger, vilket i det här fallet inkluderar den mark som ägs av Tekniska Verken.

### *Initiala investerings- och driftkostnader*

I området finns idag inga anordningar för besökare och initiala investeringar behövs i form av en eller två parkeringsplatser, rastplatser, informationstavlor etc till en ungefärlig kostnad av 250 000 kr. En årlig driftskostnad i grundskedet ligger runt 50 000 kr.

Iordningställande av initiala enklare vandringsleder tillsammans med mindre naturvårdsinsatser kan kosta omkring 200 000 kr.

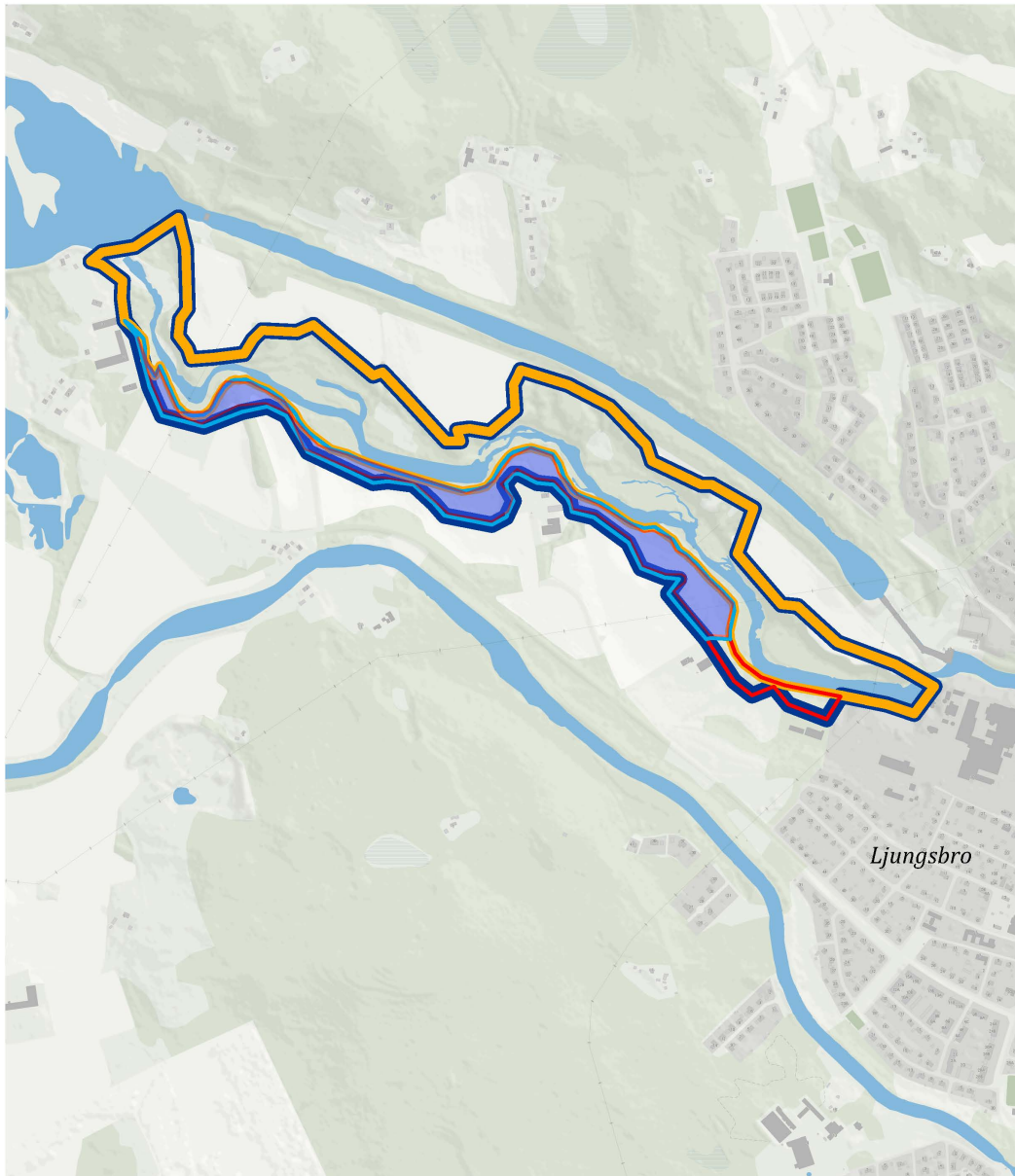
## TIDPLAN

2017-06-20	Startbeslut i kommunstyrelsen
Juni-november 2017	Samverkan med Tekniska Verken kring utformning och avgränsning av reservatet. Dialog med Cloetta AB för klargörande av förutsättningar för markåtkomst.
Juni-december 2017	Framtagande av förslag till reservatshandlingar
December 2017-april 2018	Genomförande av markåtkomst
Januari-februari 2018	Samråd kring reservatshandlingarna
April 2018	Beslut i SBN
Maj 2018	Beslut i KS/KF
Juni 2018	Invigning av det nya naturreservatet

## BILAGA

Karta över Motala ströms ravin med ägoförhållanden

## Motala Ströms ravin - förslag till naturreservat



### Teckenförklaring

- |  |   |
|--|---|
|  Förslag till naturreservat |  Mark ägd av kommunala bolag |
|  Kommunägd mark             |  Privatägd mark              |

0 0,25 0,5 Km  
Skala 1:10 000

